

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΕΒΔΟΜΟ ΤΜΗΜΑ**

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 17 Μαρτίου 2026, με την ακόλουθη σύνθεση: Μαρία Βλαχάκη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Ιωάννα Ρούλια και Ευπραξία Δημολιού, Σύμβουλοι, Ελευθερία Πρασιανάκη (εισηγήτρια) και Ανδρέας Σώκος, Πάρεδροι, οι οποίοι μετέχουν με συμβουλευτική γνώμη.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου: Παρέστη ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας Ιωάννης Κάρκαλης, που αναπληρώνει νόμιμα τον Επίτροπο της Επικρατείας, ο οποίος ασκεί καθήκοντα του ελλείποντος Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας.

Γραμματέας: Γεωργία Τζένου, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Τμήματος.

Για να αποφασίσει σχετικά με την από 2.3.2026 (ΑΒΔ .../2026) προσφυγή του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία «ΟΔΙΚΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και τον διακριτικό τίτλο «Ο.ΣΥ. Α.Ε.», όπως νομίμως εκπροσωπείται, το οποίο εδρεύει στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη Αττικής (οδός Παρνασσού 6) και παρέστη διά των πληρεξούσιων δικηγόρων του Αναστάσιου – Ευγένιου Χριστοφιλόπουλου (ΑΜ ΔΣΑ .....) και Μαρίας – Ειρήνης Γιαννούζη (ΑΜ ΔΣΑ .....).

Με την υπό κρίση προσφυγή ζητείται η ανάκληση της 51/2026 Πράξης του Ζ΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Υπέρ του προσφεύγοντος και κατά του κύρους της προσβαλλόμενης Πράξης παρεμβαίνει με το από 13.3.2026 δικόγραφο η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «...(Α).....» και τον διακριτικό τίτλο «...(Α)....», όπως εκπροσωπείται νομίμως, η οποία εδρεύει στο ..... και παρέστη διά δηλώσεως, κατ' άρθρο 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020, της πληρεξούσιας δικηγόρου της Μαρίας Σπύρογλου (ΑΜ ΔΣΑ .....).

Το Ελληνικό Δημόσιο, όπως εκπροσωπείται νομίμως από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, παρέστη διά δηλώσεως, κατ' άρθρο 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020, του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Χαράλαμπου Τσόγκα (ΑΜ ΝΣΚ ....).

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τους πληρεξούσιους δικηγόρους του προσφεύγοντος νομικού προσώπου, οι οποίοι ζήτησαν την παραδοχή της προσφυγής ανάκλησης. Και

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας, ο οποίος πρότείνει την απόρριψη της προσφυγής ανάκλησης και της παρέμβασης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε τηλεδιάσκεψη, στις 20.4.2026, η οποία διενεργήθηκε κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, με την παρουσία όλων των ανωτέρω μελών του.

**Αφού άκουσε την εισήγηση της Παρέδρου Ελευθερίας Πρασιανάκη.
Σκέφθηκε σύμφωνα με τον νόμο και
αποφάσισε τα ακόλουθα:**

1. Για την άσκηση της υπό κρίση προσφυγής καταβλήθηκε το οφειλόμενο παράβολο (βλ. το με κωδικό ..... ηλεκτρονικό παράβολο).

2. Με την υπό κρίση προσφυγή ζητείται η ανάκληση της 51/2026 Πράξης του Ζ' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης μεταξύ της Ο.ΣΥ. Α.Ε. και της παρεμβαίνουσας αναδόχου εταιρείας ...(Α)....., με αντικείμενο την ανάθεση «των υπηρεσιών αποξήλωσης του ανενεργού δικτύου, διενέργειας καταγραφής των στύλων στο ενεργό και ανενεργό εναέριο ηλεκτρικό δίκτυο της Ο.ΣΥ. Α.Ε. και αντικατάστασης στύλων στήριξης εναέριου ηλεκτρικού δικτύου παροχής ενέργειας στα ηλεκτροκίνητα λεωφορεία της Ο.ΣΥ. Α.Ε., προς άρση επικινδυνότητας», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 2.988.850 ευρώ προ ΦΠΑ, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος προαίρεσης.

3. Η υπό κρίση προσφυγή έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και εν γένει νομοτύπως. Συνεπώς, πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να κριθεί περαιτέρω ως προς την βασιμότητα των λόγων της.

4. Στην κρινόμενη υπόθεση παρεμβαίνει με προφανές έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώ, κατ' άρθρο 328 παρ. 3 του ν. 4700/2020, υπέρ της υπό κρίση προσφυγής και κατά του κύρους της προσβαλλόμενης Πράξης, η εταιρεία .....(Α)....., ως ανάδοχος και αντισυμβαλλόμενη στο ελεγχόμενο σχέδιο σύμβασης. Συνεπώς, η παρέμβαση αυτή πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω ως προς την βασιμότητα των προβαλλόμενων λόγων.

5. Ο ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α' 147, διόρθωση σφάλματος σε Α' 200 και Α' 206) ορίζει στο άρθρο 264 «Ανοικτή Διαδικασία (άρθρο 45 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)» ότι «1. Στην ανοικτή διαδικασία, κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει προσφορά στο πλαίσιο προκήρυξης διαγωνισμού. Η ελάχιστη προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών ανέρχεται σε τριάντα πέντε (35) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης

στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης (...) 3. Όταν επείγουσα κατάσταση καταλλήλως τεκμηριωμένη από τον αναθέτοντα φορέα καθιστά αδύνατη την τήρηση της ελάχιστης προθεσμίας που προβλέπεται στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1, ο αναθέτων φορέας μπορεί να ορίζει προθεσμία που δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δεκαπέντε (15) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης. 4. Ο αναθέτων φορέας μπορεί να συντμήσει κατά πέντε (5) ημέρες την προθεσμία παραλαβής των προσφορών που ορίζεται στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1, όταν αποδέχεται την υποβολή προσφορών με ηλεκτρονικά μέσα, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 258» και στο άρθρο 289 «Καθορισμός προθεσμιών (άρθρο 66 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)» ότι «1. Κατά τον καθορισμό των προθεσμιών παραλαβής των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής, οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν υπόψη την πολυπλοκότητα της σύμβασης και τον χρόνο που απαιτείται για την προετοιμασία των προσφορών, υπό την επιφύλαξη των ελάχιστων προθεσμιών που καθορίζονται στα άρθρα 264 έως 268 και 331. 2. Εάν οι προσφορές μπορούν να συνταχθούν μόνον έπειτα από επιτόπια επίσκεψη ή από επιτόπια εξέταση εγγράφων προσαρτημένων στα έγγραφα της σύμβασης, οι προθεσμίες παραλαβής των προσφορών, οι οποίες είναι υποχρεωτικά μεγαλύτερες από τις ελάχιστες προθεσμίες που προβλέπονται στα άρθρα 264 έως 268 και 331, καθορίζονται κατά τρόπο ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς να μπορούν να λάβουν γνώση όλων των αναγκαίων πληροφοριών για την κατάρτιση των προσφορών».

6. Από τις ως άνω διατάξεις του ν. 4412/2016 συνάγεται ότι στις ανοικτές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου, η ορθή τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας αποσκοπεί στην ανάπτυξη επαρκούς και υγιούς ανταγωνισμού, με την εξασφάλιση της δυνατότητας των δυνάμει προσφερόντων από άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να υποβάλλουν εγκαίρως την προσφορά τους, υπό συνθήκες παρεμφερείς προς αυτές των ημεδαπών ενδιαφερομένων. Με στόχο την προσαρμογή των ανοικτών διαγωνιστικών διαδικασιών στις ταχείες τεχνικές και οικονομικές εξελίξεις (βλ. αιτιολογικές σκ. 80 και 120 της ανωτέρω οδηγίας), η προθεσμία υποβολής των προσφορών ορίζεται πλέον σε 35 ημέρες, με αφετηρία την ημερομηνία αποστολής της περίληψης της διακήρυξης προς δημοσίευση στο «Συμπλήρωμα στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (TED). Η προθεσμία αυτή συντέμνεται σε 30 ημέρες, όταν ο διαγωνισμός διενεργείται με χρήση ηλεκτρονικών μέσων. Περαιτέρω, σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης δεόντως αιτιολογημένης, η οποία καθιστά ανέφικτη την τήρηση των ανωτέρω κανονικών προθεσμιών (35 ή 30 ημερών), είναι δυνατή, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του αναθέτοντος φορέα, η σύντμηση της προθεσμίας στην ανοικτή διαδικασία έως την ελάχιστη προθεσμία των 15 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της

προκήρυξης προς δημοσίευση. Τούτο δε προκειμένου να αντιμετωπισθούν βραχυπρόθεσμες ή μεσοπρόθεσμες ανάγκες, η ικανοποίηση των οποίων εμποδίζεται από την τήρηση των καταρχήν ελαχίστων προθεσμιών της ανοικτής διαδικασίας, ενώ παραμένει εφικτή μέσω ανάθεσης με την εσπευσμένη ανοικτή διαδικασία, ήτοι χωρίς προσφυγή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση διακήρυξης. Λόγω δε του ότι με την προσφυγή στην εσπευσμένη διαδικασία παρέχεται στους οικονομικούς φορείς όλων των κρατών μελών της Ένωσης μόνον ο απολύτως αναγκαίος χρόνος για να καταρτίσουν την προσφορά τους, η προσφυγή σε αυτή πρέπει να γίνεται με φειδώ και μόνο όταν αξιολογείται και αιτιολογείται ως αναγκαία κατά τις περιστάσεις. Άλλως, η χρήση της καθιστά μη νόμιμη την ανοικτή διαδικασία ανάθεσης. Η επείγουσα κατάσταση που καθιστά αναγκαία την προσφυγή στην εσπευσμένη διαδικασία και τα επιστηρίζοντα αυτή γεγονότα πρέπει να προσδιορίζονται με ακρίβεια, να στοιχειοθετούνται και να αιτιολογούνται ειδικώς από τον αναθέτοντα φορέα στη σχετική απόφασή του (βλ. ΕλΣυν Ολ 566/2025 σκ. 12). Αν, ωστόσο, για την παραδεκτή υποβολή των προσφορών προβλέπεται υποχρέωση πραγματοποίησης επιτόπιας επίσκεψης, όλες οι ελάχιστες προθεσμίες που ορίζονται στο άρθρο 264 επιμηκύνονται, βάσει του άρθρου 289 παρ. 2 του ν. 4412/2016, για διάστημα το οποίο κρίνεται εύλογο, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της σύμβασης και των συνθηκών εκτέλεσής της. Του νόμου μη διακρίνοντας, η επιμήκυνση αυτή ισχύει και στην περίπτωση πρόβλεψης επιτόπιας επίσκεψης των υποβαλλόντων προσφορά στην κατά τα ανωτέρω εσπευσμένη, για λόγους επείγοντος, ανοικτή διαδικασία (πρβλ. Έβδ. Τμ. 750/2021 σκ. 3.1 ως προς τις αντίστοιχες ρυθμίσεις του άρθρου 27 παρ. 3 και 60 παρ. 2 του 4412/2016, οι οποίες περιλαμβάνονται στο Βιβλίο Ι του νόμου αυτού).

7. Περαιτέρω, ο ν. 4412/2016 ορίζει στο άρθρο 253 «Αρχές που διέπουν τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων (άρθρο 36 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)» ότι «1. Οι αναθέτοντες φορείς αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της προστασίας του ανταγωνισμού, της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης και λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων», στο άρθρο 281 «Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης» ότι «1. Οι όροι που περιέχονται στα έγγραφα της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις, ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρτιων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών. 2. Τα έγγραφα της σύμβασης (...) περιέχουν ιδίως: (...) ιβ) τους όρους και τα κριτήρια επιλογής, καθώς και τα ελάχιστα επίπεδα αυτών, σχετικά με (...) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, καθώς και την τεχνική ή επαγγελματική

ικανότητα των υποψηφίων ή προσφερόντων (...) κ) τα απαιτούμενα αποδεικτικά μέσα (δηλώσεις, δικαιολογητικά κ.λπ.)», στο άρθρο 301 «Γενικές αρχές (άρθρο 76 παρ. 1 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)» ότι «1. Για τους σκοπούς της επιλογής των συμμετεχόντων στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες: α) (...) β) επιλέγουν τους προσφέροντες και τους υποψηφίους, σύμφωνα με τους αντικειμενικούς κανόνες και κριτήρια που θεσπίζονται δυνάμει των άρθρων 304 και 305 (...)», στο άρθρο 305 «Χρήση των λόγων αποκλεισμού και των κριτηρίων επιλογής που προβλέπονται στο Βιβλίο Ι (άρθρο 80 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)» ότι «1. (...) 2. Τα κριτήρια και οι κανόνες που αναφέρονται στην παρ. 1, μπορούν να περιλαμβάνουν τα κριτήρια επιλογής που παρατίθενται στα άρθρα 75 περί κριτηρίων επιλογής (...) με τους όρους και τις προϋποθέσεις που περιλαμβάνονται σε αυτό (...)», στο άρθρο 308 «Κανόνες που εφαρμόζονται στην περίπτωση χρήσης των κριτηρίων αποκλεισμού και ποιοτικής επιλογής του Βιβλίου Ι (...)» ότι «1. Προς τον σκοπό εφαρμογής του άρθρου 305, αν οι αναθέτοντες φορείς αναφέρονται στα κριτήρια αποκλεισμού ή επιλογής που προβλέπονται στο Βιβλίο Ι, εφαρμόζονται τα άρθρα 79, 80 και 81 (...)» και στο άρθρο 315 «Ειδικοί κανόνες διεξαγωγής διαδικασίας» ότι «1. Η διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης σύμβασης (διαδικασία υποβολής, αποσφράγισης, αξιολόγησης προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής, επιλογής συμμετεχόντων, υποβολής δικαιολογητικών κατακύρωσης και σύμβασης, καθορισμού προθεσμιών ολοκλήρωσης του συνόλου ή των επιμέρους διαδικασιών) πραγματοποιείται σύμφωνα με όσα ορίζονται στις διατάξεις των άρθρων 92 έως 100, 103 και 104, αναλόγως εφαρμοζόμενα (...)».

8. Περαιτέρω, ο ν. 4412/2016 ορίζει στο άρθρο 75 «Κριτήρια επιλογής (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» ότι «1. Τα κριτήρια επιλογής μπορεί να αφορούν: α) (...) γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς ως απαιτήσεις συμμετοχής μόνο τα κριτήρια που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 3 και 4. Οι αναθέτουσες αρχές περιορίζουν τις όποιες απαιτήσεις συμμετοχής σε εκείνες που είναι απαραίτητες ώστε να διασφαλίζεται ότι ο υποψήφιος ή ο προσφέρων διαθέτει τις εκ του νόμου απαιτούμενες προϋποθέσεις, τις χρηματοοικονομικές δυνατότητες, καθώς και τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης. Όλες οι απαιτήσεις σχετίζονται και είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης. (...) 4. Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας. Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να διαθέτουν

ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν. (...) 5. Οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις συμμετοχής που μπορεί να εκφράζονται ως ελάχιστα επίπεδα ικανότητας, καθώς και τα κατάλληλα αποδεικτικά μέσα, στην προκήρυξη σύμβασης (...)» και στο άρθρο 80 «Αποδεικτικά μέσα (άρθρο 60 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» ότι «1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν τα πιστοποιητικά, τις βεβαιώσεις και τα λοιπά αποδεικτικά μέσα που αναφέρονται στις παρ. 2, 4 και 5 και στο Παράρτημα XII του Προσαρτήματος Α', ως απόδειξη (...) της πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής, σύμφωνα με τα άρθρα 75 και 76. (...) 5. Η τεχνική ικανότητα των οικονομικών φορέων μπορεί να αποδεικνύεται με έναν ή περισσότερους από τους τρόπους που αναφέρονται στο Μέρος II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση των έργων, των αγαθών ή των υπηρεσιών (...)». Τέλος, στο Μέρος II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι «αποδεικτικά στοιχεία των τεχνικών ικανοτήτων του οικονομικού φορέα, που αναφέρονται στο άρθρο 75: α) οι ακόλουθοι κατάλογοι: i) (...) ii) κατάλογος των κυριότερων παραδόσεων ή των κυριότερων υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν την τελευταία τριετία, κατά μέγιστο όριο, με αναφορά του αντίστοιχου ποσού, της ημερομηνίας και του δημόσιου ή ιδιωτικού παραλήπτη. (...) β) αναφορά του τεχνικού προσωπικού ή των τεχνικών υπηρεσιών (...) ιδίως των υπευθύνων για τον έλεγχο της ποιότητας (...) γ) περιγραφή του τεχνικού εξοπλισμού (...) θ) δήλωσε σχετικά με τα μηχανήματα (...) που διαθέτει ο πάροχος υπηρεσιών (...)».

9. Με τις προπαρατεθείσες διατάξεις επιχειρείται η εξισορρόπηση μεταξύ του στόχου του ενωσιακού νομοθέτη για τη δημιουργία συνθηκών πραγματικού ανταγωνισμού και της ανάγκης προστασίας των συμφερόντων της αναθέτουσας αρχής και, κατ' επέκταση, του δημοσίου συμφέροντος με τη βέλτιστη χρήση των δημοσίων πόρων, για την απόκτηση έργων, αγαθών ή υπηρεσιών ποιότητας. Στο πλαίσιο αυτό, οι αναθέτουσες αρχές διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια (βλ. αποφ. ΔΕΕ της 13.7.2017, C-76/16 σκ. 32-33, της 18.10.2012, C-218/11, σκ. 28) να θεσπίσουν, με την προκήρυξη της σύμβασης, τις απαιτήσεις εκείνες, οι οποίες, κατά την κρίση τους, διασφαλίζουν ότι οι προσφέροντες διαθέτουν τις απαιτούμενες ικανότητες για την εκτέλεσή της σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας, τηρώντας παράλληλα τις αρχές της ισότητας και της αναλογικότητας. Η ευχέρειά τους αυτή δεν είναι απεριόριστη, καθόσον όλες οι τιθέμενες απαιτήσεις πρέπει να συνδέονται και να τελούν σε αναλογία προς το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης. Επομένως, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν ένα ελάχιστο επίπεδο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, το οποίο πρέπει να είναι προσαρμοσμένο στο αντικείμενο της οικείας σύμβασης, υπό

την έννοια ότι τούτο εγγυάται την ύπαρξη της απαιτούμενης ικανότητας για την ορθή και αποτελεσματική εκτέλεσή της, χωρίς, ωστόσο, να βαίνει πέραν του αναγκαίου προς τον σκοπό αυτόν μέτρου. Τυχόν περιορισμοί στην πρόσβαση στον διαγωνισμό πρέπει να δικαιολογούνται από επιτακτικό λόγο δημοσίου συμφέροντος και να αποδεικνύεται ότι ο σκοπός για τον οποίο θεσπίστηκαν, δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί εξίσου αποτελεσματικά με λιγότερο περιοριστικό για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού τρόπο. Σε διαφορετική περίπτωση, οι όροι που τίθενται τελούν σε δυσαναλογία με τον επιδιωκόμενο σκοπό και συνεπάγονται περιορισμό στην άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. ΔΕΕ αποφ. της 27ης Οκτωβρίου 2005, ContseSA, C-234/03, σκ. 25, ΕλΣυν Ολ. 1344/2024 σκ. 4 κ.α.).

10. Περαιτέρω, προς απόδειξη της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας των διαγωνιζομένων, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν από αυτούς να διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, ζητώντας τους την υποβολή, σύμφωνα με το Μέρος II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016, καταλόγου των «κυριότερων παραδόσεων» αγαθών και υπηρεσιών, που πραγματοποίησαν «την τελευταία τριετία, κατά μέγιστο όριο», στο πλαίσιο συμβάσεων που έχουν εκτελέσει, «με αναφορά του αντίστοιχου ποσού, της ημερομηνίας και του δημόσιου ή ιδιωτικού παραλήπτη» των αγαθών (βλ. ΕλΣυν Ολ. 505/2021, σκ. 12). Όρος της διακήρυξης, ο οποίος, χωρίς επίκληση σοβαρού λόγου δημοσίου συμφέροντος, συναρτά την παραδεκτή συμμετοχή στη διαγωνιστική διαδικασία με την απαίτηση συνδρομής του κριτηρίου της ζητούμενης εμπειρίας μόνο σε φορείς του δημοσίου τομέα αντίκειται στις προστατευόμενες από το εφαρμοστέο εν προκειμένω δίκαιο της Ένωσης αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, καθώς περιορίζει υπέρμετρα την ανάπτυξη ανταγωνισμού (βλ. ΕλΣυν Ολ. 1734/2024 σκ. 7, 1344/2024 σκ. 5, 1078/2024 σκ. 7, 1406/2022 σκ. 17 και 18 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, Έβδ. Τμ. 1384/2024 σκ. 14, 1169/2024 σκ.7, 1167/2024 σκ. 2, 1043/2024 σκ. 4, 895/2024 σκ. 25, 536/2024 σκ. 4, 533/2024 σκ. 10, 1279/2023 σκ. 4 και 16.1, 534/2023 σκ. 9, 711/2022 σκ. 20 κ.α.).

11. Εξάλλου, πέραν των κριτηρίων επιλογής, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να καθορίζουν με τη διακήρυξη και όρους εκτέλεσης της σύμβασης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 335 του ν. 4412/2016, εφόσον οι όροι αυτοί συνδέονται με το αντικείμενό της και δεν εισάγουν υποχρεώσεις, οι οποίες βαίνουν πέραν του βαθμού, που είναι αναγκαίος για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού. Οι όροι εκτέλεσης της σύμβασης αφορούν κατ' ουσίαν μόνο στον ανάδοχο (βλ. ΔΕΕ απόφ. της 7.9.2021, Klairédos, C-927/2019, σκ. 88) και, ως εκ τούτου, η επιβολή στους προσφέροντες της υποχρέωσης να πληρούν τους όρους αυτούς, ήδη κατά την υποβολή της προσφοράς τους, συνιστά υπέρμετρη απαίτηση, η οποία ενέχει τον κίνδυνο

αποθάρρυνσης των φορέων αυτών από τη συμμετοχή στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων (βλ. ΔΕΕ απόφ. της 8.7.2021, Sanresa UAB, C-295/20, σκ. 62 και 63, ΕλΣυν Ολ. 2117/2020, σκ. 7, Έβδ. Τμ. 131/2024 σκ. 7, 593/2022, σκ. 14, 1405/2021, σκ. 20, 765/2021, σκ. 8.2, πρβλ. ΕλΣυν Έβδ. Τμ. 1137/2021, σκ. 22, 2439/2020, σκ. 26).

12. Επίσης, ο ν. 4412/2016 ορίζει στο άρθρο 254 «Οικονομικοί φορείς (άρθρο 37 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)» ότι «1. (...) 2. Στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων μπορούν να συμμετέχουν ενώσεις οικονομικών φορέων, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών συμπράξεων. Οι αναθέτοντες φορείς δεν απαιτούν από τις εν λόγω ενώσεις να περιβληθούν συγκεκριμένη νομική μορφή για την υποβολή προσφοράς ή την αίτηση συμμετοχής. 3. Όπου κρίνεται αναγκαίο, οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να διευκρινίζουν στα έγγραφα της σύμβασης τον τρόπο με τον οποίο οι ενώσεις οικονομικών φορέων θα πρέπει να πληρούν τα κριτήρια και τις απαιτήσεις σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, που αναφέρονται στα άρθρα 303 έως 309, εφόσον αυτό αιτιολογείται από αντικειμενικούς λόγους και είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας. Όροι που αφορούν την εκτέλεση της σύμβασης από τέτοιου είδους ενώσεις οικονομικών φορέων, διαφορετικοί από εκείνους που επιβάλλονται σε μεμονωμένους συμμετέχοντες, πρέπει επίσης να δικαιολογούνται από αντικειμενικούς λόγους και να είναι σύμφωνοι με την αρχή της αναλογικότητας (...). 5. Στις περιπτώσεις υποβολής προσφοράς από ένωση οικονομικών φορέων, όλα τα μέλη της ευθύνονται έναντι του αναθέτοντος φορέα αλληλέγγυα και εις ολόκληρον. Σε περίπτωση ανάθεσης της σύμβασης στην ένωση, η ευθύνη αυτή εξακολουθεί μέχρι πλήρους εκτέλεσης της σύμβασης» και στο άρθρο 307 «Στήριξη στις ικανότητες άλλων φορέων (άρθρο 79 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)» ότι «1. (...) 2. Εάν οι αντικειμενικοί κανόνες και τα κριτήρια για τον αποκλεισμό και την επιλογή των υποψηφίων και των προσφερόντων στην ανοικτή διαδικασία (...) περιλαμβάνουν απαιτήσεις σχετικά με την οικονομική και χρηματοπιστωτική ικανότητα του οικονομικού φορέα ή με τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητές του, ο οικονομικός φορέας μπορεί, όπου κριθεί απαραίτητο, να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών που τον συνδέουν με αυτούς. (...) Όταν οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, ο αναθέτων φορέας μπορεί να απαιτεί ο οικονομικός φορέας και οι φορείς αυτοί να είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης. Υπό τους ίδιους όρους, μια ένωση οικονομικών φορέων, όπως αναφέρεται στο άρθρο 254, μπορεί να στηρίζεται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων».

13. Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι ο κανόνας αναφορικά με την πλήρωση των απαιτήσεων χρηματοοικονομικής επάρκειας και

τεχνικής ικανότητας από ένωση οικονομικών φορών είναι ότι η ένωση έχει το δικαίωμα να επικαλείται είτε τη δυνατότητα ενός είτε το άθροισμα της ελάσσονος οικονομικής ή τεχνικής δυνατότητας περισσότερων ή και όλων των μελών της. Και ενώ ο αναθέτων φορέας θα πρέπει να αποδέχεται τη σώρευση των δυνατοτήτων περισσότερων οικονομικών φορέων προς εκπλήρωση των ελαχίστων απαιτήσεων ικανότητας που θέτει, ωστόσο, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να υπάρχουν εργασίες με ιδιαιτερότητες που απαιτούν ικανότητα μη δυνάμενη να προκύψει ως άθροισμα της ελάσσονος ικανότητας περισσότερων φορέων. Για τον λόγο αυτόν, σε μια τέτοια περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή μπορεί ευλόγως να απαιτήσει το ελάχιστο επίπεδο της οικείας ικανότητας να καλύπτεται από έναν μόνον οικονομικό φορέα ή, ενδεχομένως, από περιορισμένο αριθμό οικονομικών φορέων, στον βαθμό που η απαίτηση αυτή σχετίζεται και είναι ανάλογη προς το αντικείμενο της οικείας συμβάσεως και δεν υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο (βλ. αποφ. ΔΕΕ της 2.6.2016, Pippo Pizzo, C-27/2015, σκ. 28, και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Swm Costruzioni 2 και Mannocchi Luigino, C-94/12, σκ.33-36, ΕλΣυν Έβδ. Τμ. 741/2022 σκ. 8). Σε κάθε περίπτωση, όταν ο αναθέτων φορέας εισάγει παρέκκλιση από τον κανόνα του άρθρου 307 παρ.2 εδ. ε' (βλ και άρθρο 78 παρ. 1 εδ. ζ' του ιδίου νόμου) περί του δικαιώματος της ένωσης οικονομικών φορέων να επικαλείται για την πλήρωση του κριτηρίου της χρηματοοικονομικής επάρκειας την ικανότητα ενός ή περισσότερων εκ των μελών της, οφείλει να αιτιολογεί ειδικώς την επιλογή του αναφέροντας τις ιδιαιτερότητες και τις συνθήκες της υπό ανάθεση σύμβασης που τον οδήγησαν στην τοιαύτη επιλογή, προκειμένου να καθίσταται εφικτός ο έλεγχος της νομιμότητάς της (βλ. ΕλΣυν Ολ. 101/2025 σκ. 5.Δ, 2496/2020 σκ. 23, 23, Έβδ. Τμ. 219/2026 σκ. 33, 1089/2025 σκ. 6, 1669/24 σκ. 10, 451/2023 σκ. 8).

14. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν όσα αναφέρονται στις σκέψεις 15 έως 21 που ακολουθούν:

15. Με την .../2024 διακήρυξη της Ο.ΣΥ. Α.Ε. προκηρύχθηκε διεθνής ηλεκτρονικός ανοιχτός διαγωνισμός με αντικείμενο την «ανάθεση σύμβασης παροχής υπηρεσιών αποξήλωσης του ανενεργού δικτύου, διενέργειας καταγραφής των στύλων στο ενεργό και ανενεργό εναέριο ηλεκτρικό δίκτυο της ΟΣΥ Α.Ε. και αντικατάστασης στύλων στήριξης εναέριου ηλεκτρικού δικτύου παροχής ενέργειας στα ηλεκτροκίνητα λεωφορεία της Ο.ΣΥ. Α.Ε. (τρόλεϊ), προς άρση επικινδυνότητας», προϋπολογιζόμενης αξίας 1.695.000 ευρώ προ ΦΠΑ. Σύμφωνα με το άρθρο 1.3 της ως άνω διακήρυξης (Α.Δ.Α.Μ. ....), στο φυσικό αντικείμενο της σύμβασης περιλαμβάνονταν τα εξής: α) η αντικατάσταση 600 στύλων, ανεξαρτήτως ύψους (στύλου) και βάθους εκσκαφής, β) η αφαίρεση 700 στύλων οποιουδήποτε μεγέθους (πλήρης εργασία), γ) η επισκευή της βάσης στήριξης 500 στύλων, δ) η αφαίρεση χάλκινου αγωγού συνολικής έκτασης 16.000 μέτρων, του πλαστικού επιτόνου, των βελόνων και των

διασταυρώσεων σε ευθεία και καμπύλα τμήματα και η μεταφορά τους σε εγκαταστάσεις της Ο.ΣΥ. Α.Ε., ε) η καταγραφή και ο ετήσιος περιοδικός έλεγχος για δύο έτη της καταλληλότητας, στο ενεργό και ανενεργό δίκτυο, του συνόλου των εγκατεστημένων στύλων στο δίκτυο της Ο.ΣΥ. Α.Ε., στ) η αφαίρεση 350 μπράτσων στήριξης (φουρούσια) του εναέριου δικτύου, διαφορετικών διαστάσεων, και ζ) η βαφή στύλων οποιουδήποτε μεγέθους και μορφής. Η διάρκεια της σύμβασης ορίστηκε σε δύο έτη. Η προκήρυξη της σύμβασης εστάλη για δημοσίευση στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 27.9.2024, ενώ ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών ορίστηκε η 5.11.2024 (ήτοι 39 ημέρες μετά την ως άνω αποστολή της προκήρυξης για δημοσίευση). Περαιτέρω, στην εν λόγω διακήρυξη, στο άρθρο 2.2.6, προβλεπόταν ότι οι υποψήφιοι, για την τεκμηρίωση της τεχνικής τους ικανότητας, θα έπρεπε να αποδείξουν α) ότι «κατά τη διάρκεια της τελευταίας τριετίας (...) (είχαν) διενεργήσει εργασίες επισκευής, τοποθέτησης ή συντήρησης εναέριου ηλεκτρικού δικτύου με ελάχιστη έκταση πέντε (5) χιλιομέτρων», β) ότι διαθέτουν συγκεκριμένο μηχανολογικό εξοπλισμό και γ) ότι απασχολούν κατ' ελάχιστον ορισμένο προσωπικό (συνολικά 18 άτομα), με διάφορες ειδικότητες. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 2.2.5 της διακήρυξης, οι διαγωνιζόμενοι, για την τεκμηρίωση της οικονομικής – χρηματοοικονομικής τους επάρκειας, όφειλαν να αποδείξουν ότι κατά την τελευταία τριετία διέθεταν ετήσιο κύκλο εργασιών ίσο τουλάχιστον με την προϋπολογιζόμενη αξία της υπό ανάθεση σύμβασης.

16. Στον εν λόγω διαγωνισμό υποβλήθηκε μόνο μία προσφορά από την εταιρεία «FR...», η οποία απορρίφθηκε ως απαράδεκτη με την 97/16.4.2025 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) της Ο.ΣΥ. Α.Ε. λόγω της μη υποβολής εγγυητικής επιστολής συμμετοχής στον διαγωνισμό (βλ. σχετικά το ...../14.11.2024 Πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού). Εξάλλου, μεταξύ των στοιχείων του φακέλου περιλαμβάνεται η από 4.11.2024 επιστολή της εταιρείας ΒΛ..., στην οποία αναφέρεται ότι η εν λόγω εταιρεία ενδιαφερόταν να συμμετάσχει στον διαγωνισμό, γι' αυτό και πραγματοποίησε επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της Ο.ΣΥ. Α.Ε. στις 30.10.2024, αλλά ότι εν τέλει δεν θα υπέβαλε προσφορά, διότι όλες οι τιμές του προϋπολογισμού ήταν κάτω του κόστους. Κατόπιν τούτου, με την ...../29.7.2025 απόφαση του Δ.Σ. της Ο.ΣΥ. Α.Ε. ο διαγωνισμός ματαιώθηκε.

17. Με την ίδια ως άνω (.../29.7.2025) απόφαση του Δ.Σ. της εταιρείας επαναπροκηρύχθηκε διεθνής ηλεκτρονικός ανοιχτός διαγωνισμός με τίτλο «ανάθεση σύμβασης παροχής υπηρεσιών αποξήλωσης του ανενεργού δικτύου, διενέργειας καταγραφής των στύλων στο ενεργό και ανενεργό εναέριο ηλεκτρικό δίκτυο της Ο.ΣΥ. Α.Ε. και αντικατάστασης στύλων στήριξης εναέριου ηλεκτρικού δικτύου παροχής ενέργειας στα ηλεκτροκίνητα λεωφορεία της Ο.ΣΥ. Α.Ε. (τρόλεϊ), προς άρση

επικινδυνότητων», προϋπολογιζόμενης αξίας 2.988.850 πλέον ΦΠΑ, συμπεριλαμβανομένου και δικαιώματος προαίρεσης ύψους 389.850 ευρώ, πλέον ΦΠΑ, με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή. Η διάρκεια της σύμβασης ορίστηκε σε τριάντα μήνες. Όπως δε αναφέρεται στη συνοδευτική, .../25.7.2025 εισήγηση της Διεύθυνσης Προμηθειών της Ο.ΣΥ. Α.Ε. προς το Δ.Σ. της εταιρείας, η επαναπροκήρυξη του διαγωνισμού έγινε μετά από επανεκτίμηση της προϋπολογισθείσας δαπάνης της από την αρμόδια υπηρεσία και τη διενέργεια προκαταρκτικής έρευνας αγοράς, στο πλαίσιο της οποίας ελήφθησαν μη δεσμευτικές προσφορές από τους οικονομικούς φορείς .... (Β)....., ...(Γ)..... και ..... (Δ).....

18. Κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 1.3 της διακήρυξης, ο ανάδοχος, εντός της συμβατικής περιόδου των τριάντα μηνών, θα προβεί α) στην αντικατάσταση 430 στύλων, ανεξαρτήτως ύψους (στύλου) και βάθους εκσκαφής (πλήρης εργασία), β) στην αφαίρεση 300 στύλων οποιουδήποτε μεγέθους (πλήρης εργασία), γ) στην καταγραφή των εγκατεστημένων στύλων του ενεργού και ανενεργού δικτύου της Ο.ΣΥ. Α.Ε., δ) στην αφαίρεση χάλκινου αγωγού, συνολικού μήκους 10.000 μέτρων, του πλαστικού επιτόνου, των βελόνων και των διασταυρώσεων σε ευθεία και καμπύλα τμήματα και στη μεταφορά αυτών σε εγκαταστάσεις της Ο.ΣΥ. Α.Ε., ε) στην αφαίρεση 150 μπράτσων στήριξης (φουρούσια) του εναέριου δικτύου, διαφορετικών διαστάσεων, και στ) στην βαφή 150 στύλων οποιουδήποτε μεγέθους και μορφής. Εξάλλου, στο Παράρτημα VI της διακήρυξης περιλαμβάνεται πίνακας με το ανενεργό εναέριο δίκτυο που θα αποξηλωθεί στις περιοχές Πετράλωνα και Περιστερί Αττικής.

19. Αναφορικά με τα τιθέμενα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, στο άρθρο 2.2.5 της διακήρυξης ορίζεται ότι οι διαγωνιζόμενοι, για την απόδειξη της οικονομικής – χρηματοοικονομικής τους επάρκειας, θα πρέπει να διαθέτουν κατά την τελευταία πριν από την προκήρυξη τριετία ετήσιο κύκλο εργασιών ίσο με την προϋπολογιζόμενη αξία της σύμβασης, ενώ, στο άρθρο 2.2.6, ως προς την απαιτούμενη τεχνική και επαγγελματική ικανότητα προβλέπεται ότι «οι οικονομικοί φορείς απαιτείται να προσκομίσουν αποδεικτικά στοιχεία (επί ποινή αποκλεισμού) σωρευτικώς, ότι i) κατά τη διάρκεια της τελευταίας τριετίας (πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής του παρόντος διαγωνισμού), έχουν διενεργήσει εργασίες σε εναέρια δίκτυα εντός πυκνού αστικού ιστού (ήτοι πόλη, άνω των δύο εκατομμυρίων κατοίκων), σε έργο ή παροχή υπηρεσιών με εταιρείες παροχής συγκοινωνιακού έργου του στενού και του ευρύτερου δημόσιου φορέα, στις οποίες θα περιλαμβάνονται εργασίες τοποθέτησης νέων ιστών, αποξήλωση υπαρχόντων ιστών, αποξήλωση εναέριου δικτύου και τοποθέτηση - κατασκευή νέου εναέριου δικτύου, ii. ότι διαθέτουν κατ' ελάχιστο τον κάτωθι μηχανολογικό εξοπλισμό (...) και iii) ότι απασχολούν ως προσωπικό αορίστου χρόνου κατ' ελάχιστο, για τις ανάγκες της παρεχόμενης υπηρεσίας, 2 εργάτες, που θα χρησιμοποιούνται ως

σημαιοφόροι (ένας για κάθε μέτωπο), 4 εργάτες μαζί με τα εκσκαπτικά μηχανήματα (δύο για κάθε μέτωπο), 4 εργάτες για την μεταφορά και τοποθέτηση των στύλων (δύο για κάθε μέτωπο), 2 ηλεκτροτεχνίτες με πτυχίο Στ' (εναερίτες στην ειδικότητα), 1 τουλάχιστον ηλεκτροσυγκολλητή, 4 εργάτες για την αποκατάσταση των πεζοδρομίων (πλάκες - κράσπεδα) και 1 πολιτικό μηχανικό ή ηλεκτρολόγο μηχανικό, ως επιβλέποντα και υπεύθυνο ασφαλείας». Περαιτέρω, στο άρθρο 2.2.6 της διακήρυξης προβλέπεται ότι «σε περίπτωση κοινοπραξίας ή ένωσης οικονομικών φορέων, τα ανωτέρω, καθώς επίσης και αυτά που ορίζονται στα σχετικά Παραρτήματα της παρούσης, θα πρέπει να καλύπτονται τουλάχιστον από ένα μέλος της ένωσης. Η απόδειξη της διάθεσης του ελάχιστου μηχανολογικού εξοπλισμού και του προσωπικού αποδεικνύεται με την υποβολή σχετική υπεύθυνης δήλωσης του προσφέροντος οικονομικού φορέα. Αναλυτική κατάσταση του μηχανολογικού εξοπλισμού και πλήρης περιγραφή των στοιχείων του απασχολούμενου προσωπικού (ηλεκτροτεχνίτες Στ', ηλεκτροσυγκολλητής, πολιτικός ή ηλεκτρολόγος μηχανικός) προσκομίζεται από τον προσωρινό ανάδοχο». Προσέτι, ορίζεται ότι «εντός 30 ημερών από την υπογραφή της σύμβασης ο ανάδοχος υποχρεούται να προσκομίσει τις προσλήψεις του απαραίτητου εργατοτεχνικού προσωπικού της παραγράφου 2.2.6 iii της παρούσας (...)». Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 2.2.9 «Κανόνες απόδειξης ποιοτικής επιλογής» της διακήρυξης, «το δικαίωμα συμμετοχής των οικονομικών φορέων και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής τους, όπως ορίζονται στις παραγράφους 2.2.1 έως 2.2.8, κρίνονται κατά την υποβολή της προσφοράς δια του ΕΕΕΣ, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2.2.9.1, κατά την υποβολή των δικαιολογητικών της παραγράφου 2.2.9.2 και κατά τη σύναψη της σύμβασης διά της υπεύθυνης δήλωσης της περ. δ' της παρ. 3 του άρθρου 105 του ν. 4412/2016 (...)».

20. Η προκήρυξη του διαγωνισμού εστάλη προς δημοσίευση στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 5.9.2025, ενώ η διακήρυξη αναρτήθηκε στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. στις 8.9.2025 με ΑΔΑΜ ..... Ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών ορίστηκε η 25.9.2025, κατόπιν σύντμησης της προβλεπόμενης προθεσμίας, δυνάμει της παρ. 3 του άρθρου 264 του ν. 4412/2026, με την εξής αιτιολογία (άρθρο 1.2 της διακήρυξης): «Βάσει της .../29.07.2025 απόφασης του Δ.Σ. της Ο.ΣΥ. Α.Ε., η ανάγκη άμεσης ανάθεσης των υπηρεσιών παραμένει ιδιαίτερα επιτακτική, καθώς αφορά στην ασφάλεια και την αδιάλειπτη λειτουργία του εναερίου ηλεκτρικού δικτύου παροχής ενέργειας των ηλεκτροκίνητων λεωφορείων (τρόλεϊ) της Ο.ΣΥ. Α.Ε. Επιπλέον, η σύνταξη τεχνικής έκθεσης σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση των στύλων στο ενεργό και ανενεργό δίκτυο αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την ορθολογική συντήρηση και μελλοντική αναβάθμιση των σχετικών υποδομών, συνεπώς καθίσταται αναγκαίο η νέα διαγωνιστική διαδικασία να διεξαχθεί με

σύντμηση των ελαχίστων προθεσμιών υποβολής προσφορών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 264 παρ. 3 του ν. 4412/2016.» Στη συνέχεια, κατόπιν υποβολής, στις 24.9.2025, σχετικού αιτήματος της ήδη παρεμβαίνουσας εταιρείας ..... (Α)....., ορίστηκε ως νέα καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών η 29.9.2025, κατ' επίκληση της διακοπής της λειτουργίας του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. στις 23.9.2025 (βλ. συναφώς την 29036ΕΞ2025/17.9.2025 ανακοίνωση του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης), σχετική δε ανακοίνωση της παράτασης της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.

21. Στον διαγωνισμό υποβλήθηκε μία μοναδική προσφορά από την ήδη παρεμβαίνουσα εταιρεία ..... (Α)....., η οποία, για την πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, προσέφυγε στον δανεισμό ικανότητας από τους οικονομικούς φορείς ..... (Γ)..... και ..... (Ε)..... Ειδικότερα, η ως άνω εταιρεία, για την πλήρωση του κριτηρίου τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας υπό στοιχείο (i) του άρθρου 2.2.6 της διακήρυξης (βλ. ανωτέρω σκέψη 13), επικαλέστηκε τη δάνεια εμπειρία της εταιρείας ... (Γ)..... από την από 20.2.2023 σύμβαση της τελευταίας με την εταιρεία ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΘΗΝΑΣ Α.Ε., η οποία είχε ως αντικείμενο την ανάπλαση της λεωφόρου Βασιλίσσης Όλγας του Δήμου Αθηναίων. Στο πλαίσιο της σύμβασης αυτής, όπως προκύπτει από την ...../25.9.2025 βεβαίωση καλής εκτέλεσης, η εταιρεία .... (Γ).... προέβη σε εργασίες τοποθέτησης νέων ιστών, αποξήλωσης υπαρχόντων ιστών, αποξήλωσης εναέριου δικτύου και τοποθέτησης-κατασκευής νέου εναέριου δικτύου. Η Επιτροπή Διαγωνισμού προέβη σε έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής στον διαγωνισμό της ..... (α)....., της τεχνικής και οικονομικής προσφοράς της και των δικαιολογητικών κατακύρωσης. Η σύμβαση κατακυρώθηκε στην ως άνω εταιρεία με τη ..../01.12.2025 απόφαση του Δ.Σ. της Ο.ΣΥ. Α.Ε. έναντι συμβατικού τιμήματος 2.985.020,50 ευρώ προ ΦΠΑ, συμπεριλαμβανομένου δικαιώματος προαίρεσης.

22. Κατά τη διενέργεια του προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας της ως άνω διαγωνιστικής διαδικασίας και του οικείου σχεδίου σύμβασης με την προσβαλλόμενη Πράξη κρίθηκε ότι συντρέχουν οι κάτωθι διακωλυτικοί της υπογραφής του ελεγχόμενου σχεδίου λόγοι: α) Μη νομίμως ορίστηκε συντεταγμένη προθεσμία υποβολής προσφορών. β) Μη νομίμως προβλέφθηκε στο άρθρο 2.2.6 περ. (i) της διακήρυξης, ως κριτήριο τεχνικής ικανότητας, η απαίτηση προηγούμενης εμπειρίας κατά την τελευταία τριετία σε εναέρια δίκτυα πόλης με πληθυσμό άνω των δύο εκατομμυρίων κατοίκων. Περαιτέρω, το ίδιο κριτήριο πάσχει κατά το μέρος που απαιτεί η εμπειρία αυτή να προέρχεται από σύμβαση με εταιρεία παροχής συγκοινωνιακού έργου του στενού ή ευρύτερου δημόσιου τομέα. Σε κάθε περίπτωση, η προσφορά της ... (Α)..... θα έπρεπε να αποκλειστεί, διότι επικαλέστηκε τη δάνεια εμπειρία της εταιρείας ... (Γ)..... από σύμβαση της

τελευταίας με την ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΘΗΝΑΣ Α.Ε., η οποία αποτελεί δημόσια επιχείρηση που δεν παρέχει συγκοινωνιακό έργο, όπως απαιτεί ο ως άνω όρος της διακήρυξης. γ) Μη νομίμως τέθηκε στο άρθρο 2.2.6 περ. (iii) της διακήρυξης, ως κριτήριο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, η απαίτηση ο προσφέρων να διαθέτει προσωπικό αορίστου χρόνου για τις ανάγκες εκτέλεσης της συγκεκριμένης σύμβασης. Ο όρος αυτός είναι μη νόμιμος, ως υπέρμετρα περιοριστικός και μη συνδεδεμένος με το αντικείμενο της σύμβασης, ακόμη και αν εκληφθεί ως όρος εκτέλεσης της σύμβασης. δ) Είναι μη νόμιμος ο προβλεπόμενος στο άρθρο 2.2.6 της διακήρυξης όρος ότι, σε περίπτωση ένωσης ή κοινοπραξίας, καθένα από τα τιθέμενα κριτήρια τεχνικής ικανότητας πρέπει να καλύπτεται αυτοτελώς τουλάχιστον από ένα μέλος της ένωσης.

23. Ειδικότερα, με τον πρώτο λόγο της προσβαλλόμενης Πράξης έγινε δεκτό ότι μη νομίμως ορίστηκε συντεταγμένη προθεσμία παραλαβής προσφορών, διότι δεν αιτιολογείται η συνδρομή επείγουσας κατάστασης που καθιστά ανέφικτη την τήρηση των κανονικών προθεσμιών παραλαβής προσφορών. Εξάλλου, το γεγονός ότι ο διαγωνισμός είχε προκηρυχθεί στο παρελθόν και ματαιώθηκε δεν θεραπεύει την έλλειψη της προϋπόθεσης του κατεπείγοντος, κατά την παρ. 3 του άρθρου 264 του ν. 4412/2016. Η εν λόγω πλημμέλεια παρίσταται ουσιώδης, λαμβανομένου υπόψη και του γεγονότος ότι, τελικά, στον ελεγχόμενο διαγωνισμό συμμετείχε ένας μόνο οικονομικός φορέας.

24. Με την υπό κρίση προσφυγή, όπως οι λόγοι αυτής αναπτύσσονται με το από 19.3.2026 υπόμνημα, και την υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση προβάλλεται ότι ο αναθέτων φορέας με νόμιμη και επαρκή αιτιολογία έκανε χρήση της ευχέρειας που του παρέχουν οι σχετικές ρυθμίσεις του άρθρου 264 παρ. 3 του ν. 4412/2016, κατ' επίκληση της παλαιότητας του δικτύου και της ανάγκης έναρξης της εκτέλεσης των εργασιών συντήρησής του το συντομότερο δυνατό. Εξάλλου, η προθεσμία παραλαβής των προσφορών, μετά την παράτασή της έως τις 29.9.2025, ανήλθε σε είκοσι τέσσερις ημέρες, ήτοι υπολείπεται κατά μόλις έξι ημέρες της καταρχάς προβλεπόμενης, και παρίσταται αντικειμενικά επαρκής για την κατάρτιση και υποβολή προσφορών, λαμβανομένου υπόψη και του γεγονότος ότι πρόκειται για επαναπροκήρυξη κατ' ουσίαν του ίδιου διαγωνισμού, μετά την ματαίωση του αρχικώς προκηρυχθέντος με την /2025 απόφαση του Δ.Σ. της Ο.ΣΥ. Α.Ε.

25. Ο λόγος αυτός θα πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος. Ειδικότερα, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, η επιλογή της εσπευσμένης διαδικασίας ανοικτού διαγωνισμού δικαιολογείται με την επίκληση εκ μέρους του αναθέτοντος φορέα επαρκώς εξειδικευμένων και τεκμηριωμένων πραγματικών καταστάσεων, καθώς στο σώμα της οικείας διακήρυξης και στην ...../25.7.2025 απόφαση του Δ.Σ. της Ο.ΣΥ. Α.Ε. γίνεται αναφορά στην ανάγκη άμεσης ανάθεσης των υπηρεσιών, λόγω της

παλαιότητας και της επικινδυνότητας του δικτύου, προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία του, η προστασία των πολιτών και η αποφυγή άλλων ατυχημάτων. Εξάλλου, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι ανοικτός διαγωνισμός με το ίδιο κατ' ουσίαν αντικείμενο είχε προκηρυχθεί αρχικά στις 27.9.2024 με την 20/2024 διακήρυξη, αλλά απέβη άγονος. Στην εν λόγω διαδικασία είχε τηρηθεί η προβλεπόμενη στον νόμο τριακονθήμερη προθεσμία, ενώ με τον ελεγχόμενο επαναπροκηρυχθέντα διαγωνισμό υλοποιείται ταυτόσημο αντικείμενο, με όμοιο, κατά τους κύριους όρους του, τεύχος διακήρυξης και με τεχνικές προδιαγραφές ανάλογες με εκείνες του ματαιωθέντος, ώστε οι υποψήφιοι οικονομικοί φορείς, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στο σχετικό πεδίο, να τελούν εν τοις πράγμασι ήδη σε γνώση των προϋποθέσεων συμμετοχής και των λοιπών όρων και απαιτήσεων για την υποβολή προσφοράς. Σε κάθε περίπτωση, οι υποψήφιοι διέθεταν είκοσι τέσσερις ημέρες, προκειμένου να προετοιμάσουν τις προσφορές τους, διάστημα που κρίνεται επαρκές, δοθέντος ότι πρόκειται για επαναπροκηρυχθέν αντικείμενο, και τούτο παρά το γεγονός ότι στην οικεία διακήρυξη προβλεπόταν υποχρέωση επίτοπιας επίσκεψης το αργότερο τρεις ημέρες πριν από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών (βλ. παρ. 1.2 της διακήρυξης). Με τα δεδομένα αυτά, το Δικαστήριο, λαμβάνοντας επίσης υπόψη ότι κριτήριο ανάθεσης είναι η χαμηλότερη τιμή, κρίνει ότι συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 264 του ν. 4412/2016 και ότι ο σχετικός διακωλυτικός της υπογραφής της σύμβασης λόγος πρέπει να αρθεί (βλ. ΕλΣυν Ολ 566/2025 σκ. 25, Έβδ. Τμ. 1182/2022 σκ. 6, 750/2021 σκ.10 και 12).

26. Με το πρώτο σκέλος του δεύτερου διακωλυτικού λόγου κρίθηκε ότι η απαίτηση προηγούμενης εμπειρίας του άρθρου 2.2.6 περ. i της διακήρυξης, σύμφωνα με την οποία ο ανάδοχος θα πρέπει να έχει διενεργήσει κατά την τελευταία τριετία εργασίες σε εναέρια δίκτυα εντός πυκνού αστικού ιστού, ήτοι σε πόλη με πληθυσμό άνω των δύο εκατομμυρίων κατοίκων, αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας, διότι περιορίζει υπέρμετρα τον ανταγωνισμό. Τούτο δε λαμβανομένου υπόψη ότι, κατά τα κοινώς γνωστά, σε εθνικό επίπεδο, καμία άλλη πόλη, πλην της Αθήνας (ως πολεοδομικό συγκρότημα), δεν προσεγγίζει το μέγεθος αυτό, ενώ ελάχιστες είναι και οι πόλεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που υπερβαίνουν το εν λόγω πληθυσμιακό κριτήριο (Βερολίνο, Μαδρίτη, Ρώμη και Παρίσι). Επιπροσθέτως, η ύπαρξη αστικού περιβάλλοντος πυκνής δόμησης δεν συνδέεται απαραίτητως με μεγάλο πληθυσμό και δη άνω των δύο εκατομμυρίων κατοίκων, ενώ, περαιτέρω, το πληθυσμιακό μέγεθος δεν συνάπτεται κατά τρόπο αναγκαίο με την τεχνική δυσκολία του έργου, ούτε επηρεάζει το επίπεδο τεχνικής επάρκειας του αναδόχου, διότι η τεχνική δυσκολία των εργασιών σε εναέρια δίκτυα εντός αστικού περιβάλλοντος εξαρτάται από παράγοντες, όπως η πυκνότητα και γεωμετρία της δόμησης,

η συνύπαρξη διαφόρων υποδομών (ΔΕΔΔΗΕ, ΟΤΕ, φωτισμός, σηματοδότηση), ο κυκλοφοριακός φόρτος και οι κανονιστικές και λειτουργικές δεσμεύσεις (ασφάλεια, αδειοδοτήσεις, χρονικοί περιορισμοί).

27. Με την προσφυγή της Ο.Σ.Υ. Α.Ε. και την υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση της αναδόχου εταιρείας προβάλλεται ότι η ως άνω απαίτηση της διακήρυξης είναι απολύτως αιτιολογημένη. Τούτο δε διότι η απαίτηση συνδέεται προδήλως με το αντικείμενο της σύμβασης, είναι πρόσφορη για την απόδειξη της τεχνικής ικανότητας των διαγωνιζομένων και δεν παρίσταται δυσανάλογη, δοθέντος ότι αντιστοιχεί στα πληθυσμιακά χαρακτηριστικά της περιοχής εκτέλεσης του έργου. Περαιτέρω, οι παράγοντες που επικαλείται η προσβαλλόμενη Πράξη, οι οποίοι καθιστούν δυσχερή την εκτέλεση του έργου (κυκλοφοριακό, παρουσία δικτύων ΟΚΩ, αδειοδοτήσεις κ.λπ.) δεν είναι στοιχεία ανεξάρτητα, αλλά ευθέως ανάλογα προς το πληθυσμιακό μέγεθος μίας πόλης. Ως εκ τούτου, το τεθέν κριτήριο παρίσταται συναφές και πρόσφορο για την απόδειξη της τεχνικής ικανότητας των διαγωνιζομένων.

28. Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί, διότι ορθώς κρίθηκε με την προσβαλλόμενη πράξη ότι η εν λόγω απαίτηση, η οποία θέτει αριθμητικό /πληθυσμιακό κριτήριο, περιορίζει υπέρμετρα τον ανταγωνισμό, χωρίς την επίκληση και την απόδειξη λόγων δημοσίου συμφέροντος, συνεκτιμώντας και το γεγονός ότι, σε εθνικό επίπεδο, μόνο με προηγούμενη εμπειρία στην Αθήνα θα πληρούτο, ενώ, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το συγκεκριμένο μέγεθος προσεγγίζει περιορισμένος αριθμός πόλων. Επομένως, το τεθέν πληθυσμιακό κριτήριο παρίσταται ιδιαίτερα αυστηρό και περιοριστικό, καθώς περιστέλλει υπέρμετρα τον κύκλο των δυνάμενων να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό οικονομικών φορέων, αποκλείοντας την κτηθείσα εμπειρία από την εκτέλεση ανάλογων έργων σε μεγάλο αριθμό ευρωπαϊκών πόλεων, οι οποίες διαθέτουν δίκτυα τρόλεϊ ή τραμ, χωρίς αυτό να παρίσταται αναγκαίο. Περαιτέρω, όπως ορθώς κρίθηκε, το εν λόγω πληθυσμιακό κριτήριο δεν συνδέεται με τη φύση και το αντικείμενο της υπό έλεγχο σύμβασης, καθόσον ο πληθυσμός μιας πόλης δεν συνάπτεται αναγκαίως με τις τεχνικές δυσκολίες του έργου ούτε τεκμηριώνεται ότι επηρεάζει το επίπεδο της τεχνικής επάρκειας του αναδόχου. Ειδικότερα, το κριτήριο της ύπαρξης πυκνού αστικού ιστού δικαιολογείται μεν από τις ανάγκες του έργου, δεν συναρτάται, ωστόσο, απαραίτητως με τον μεγάλο πληθυσμό μιας πόλης και δη με πληθυσμό άνω των δύο εκατομμυρίων κατοίκων. Τούτο δε δοθέντος ότι, όπως ορθώς επισημαίνεται από το Κλιμάκιο, περιοχές πυκνής δόμησης απαντώνται και σε περιοχές με μικρό πληθυσμό (τουριστικές πόλεις, ιστορικά κέντρα κ.λπ.) και, αντιστρόφως, μητροπολιτικές ενότητες, με μεγάλο συνολικά πληθυσμό, δεν παρουσιάζουν την ίδια πυκνότητα αστικού ιστού σε όλες τις περιοχές τους, ήτοι υπάρχουν προάστια με αραιή δόμηση, όπου οι τεχνικές δυσκολίες εκτέλεσης ενός συγκοινωνιακού έργου είναι περιορισμένες. Εκ των

ανωτέρω συνάγεται ότι το πληθυσμιακό κριτήριο δεν συνιστά πρόσφορο κριτήριο απόδειξης της τεχνικής ικανότητας του αναδόχου και της προηγούμενης εμπειρίας του στην εκτέλεση έργου ανάλογων χαρακτηριστικών και απαιτήσεων με το υπό ανάθεση και, ως εκ τούτου, μη νομίμως τίθεται ως κριτήριο ποιοτικής επιλογής στο άρθρο 2.2.6 περ. (i) της ελεγχόμενης διακήρυξης.

29. Κατά την μειοψηφούσα, ωστόσο, γνώμη της Συμβούλου Ευπραξίας Δημολιού, με την οποία συντάχθηκαν και οι έχοντες συμβουλευτική γνώμη Πάρεδροι Ελευθερία Πρασιανάκη και Ανδρέας Σώκος, ο λόγος αυτός θα έπρεπε να γίνει δεκτός ως βάσιμος, διότι η συγκεκριμένη απαίτηση είναι συναφής και ανάλογη με το αντικείμενο της σύμβασης. Τούτο δε καταρχάς καθόσον το έργο θα εκτελεστεί στις πυκνοκατοικημένες περιοχές της Αθήνας και του Πειραιά, από τις οποίες διέρχεται το τρόλεϊ. Με βάση δε τα υποβληθέντα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ο πληθυσμός στην ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας ανέρχεται σε περίπου 3,5 εκατομμύρια κατοίκους, ήτοι υπερβαίνει κατά πολύ το τεθέν με τον ελεγχόμενο όρο της διακήρυξης όριο. Περαιτέρω, όπως ορθώς προβάλλεται, οι δυσχέρειες εκτέλεσης της σύμβασης συνδέονται με το πληθυσμιακό μέγεθος, καθώς, κατά το συνήθως συμβαίνον, η πυκνότητα της δόμησης και ο αριθμός των κατοίκων είναι μεγέθη αλληλεξαρτώμενα. Επομένως, το πληθυσμιακό κριτήριο παρίσταται πρόσφορο για την απόδειξη της τεχνικής ικανότητας των υποψηφίων, λαμβανομένης υπόψη και της δυσχέρειας περιγραφής του πυκνού αστικού ιστού κατά τρόπο διαφορετικό και αντικειμενικώς μετρήσιμο, ήτοι με αναφορά σε άλλα κριτήρια, όπως η πυκνότητα ή η γεωμετρία δόμησης, ο αριθμός των διερχόμενων δικτύων ΟΚΩ ή η αυξημένη κυκλοφορία οχημάτων και πεζών στις περιοχές εκτέλεσης του έργου. Τέλος, με βάση τα προσκομισθέντα στοιχεία και τα κοινώς γνωστά, η χρήση του συγκεκριμένου πληθυσμιακού κριτηρίου δεν παρίσταται υπέρμετρα περιοριστική, ούτε επέδρασε εν τέλει στην ανάπτυξη ανταγωνισμού. Καταρχάς, επισημαίνεται ότι οι υποψήφιοι θα μπορούσαν να επικαλεστούν εμπειρία από εργασίες σε δίκτυο τραμ, το οποίο παρουσιάζει αντίστοιχα τεχνικά χαρακτηριστικά με το δίκτυο των τρόλεϊ. Περαιτέρω, εναέριο συγκοινωνιακό δίκτυο τρόλεϊ ή τραμ δεν υφίσταται σε άλλη ελληνική πόλη, εκτός της Αθήνας, τουλάχιστον κατά την τελευταία τριετία. Ως εκ τούτου, η προσθήκη του πληθυσμιακού κριτηρίου, ως προς τους εγχώριους τουλάχιστον υποψηφίους, οι οποίοι, πιθανολογείται, σύμφωνα με τα γνωστά στο Δικαστήριο από ανάλογους διαγωνισμούς, ότι θα ήσαν οι μόνοι οι οποίοι θα εκδήλωναν ενδιαφέρον συμμετοχής στον διαγωνισμό, δεν επέδρασε στην ανάπτυξη ανταγωνισμού, δοθέντος ότι δεν θα μπορούσε να γίνει επίκληση εμπειρίας από σύμβαση εκτελεσθείσα σε άλλη ελληνική πόλη. Ως προς δε τις πόλεις του εξωτερικού, από τα προσκομισθέντα στοιχεία (βλ. και το ...../20.3.2026 έγγραφο της Ο.ΣΥ. Α.Ε.) προκύπτει ότι περισσότερες από τέσσερις πόλεις

με πληθυσμό άνω των δύο εκατομμυρίων κατοίκων διαθέτουν δίκτυα τρόλεϊ ή τραμ, αν ληφθεί υπόψη η ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή, καθώς αυτό δεν αποκλείεται από τη διακήρυξη, όπως είναι οι πόλεις Παρίσι, Μαδρίτη, Βαρκελώνη, Ρώμη, Μιλάνο, Βερολίνο, Αμβούργο, Άμστερνταμ, Βρυξέλλες, Λισαβόνα, Κωνσταντινούπολη, Βουδαπέστη και Βαρσοβία. Με βάση τα στοιχεία αυτά, κατά την μειοψηφούσα γνώμη, εντός των ορίων της διακριτικής του ευχέρειας ο αναθέτων φορέας έθεσε ως απαίτηση η ζητούμενη εμπειρία να έχει αποκτηθεί σε πόλη με πληθυσμό άνω των δύο εκατομμυρίων κατοίκων, καθώς πρόκειται για απαίτηση που συνδέεται με το αντικείμενο της σύμβασης, είναι πρόσφορη για την απόδειξη της απαιτούμενης τεχνικής ικανότητας των υποψηφίων και δεν παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας, ενώ δεν επέδρασε εν τοις πράγμασι στην ανάπτυξη ανταγωνισμού. Πλην όμως η γνώμη αυτή δεν εκράτησε.

30. Με το δεύτερο σκέλος του δεύτερου διακωλυτικού της υπογραφής του σχεδίου σύμβασης λόγου κρίθηκε μη νόμιμη η πρόβλεψη ότι η προηγούμενη εμπειρία θα πρέπει να έχει αποκτηθεί στο πλαίσιο εκτελεσθείσας σύμβασης με εταιρείες παροχής συγκοινωνιακού έργου και δη του στενού και του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Και τούτο διότι, εφόσον στο αντικείμενο της σύμβασης περιλαμβάνονται εργασίες αποξήλωσης και τοποθέτησης ιστών και εναέριου δικτύου, τέτοια δε δίκτυα αποτελούν, μεταξύ άλλων, και τα δίκτυα ηλεκτροφωτισμού και τηλεπικοινωνιών, η απαίτηση προηγούμενης εμπειρίας από συνεργασία αποκλειστικά με συγκοινωνιακούς φορείς και δη του δημόσιου τομέα αποκλείει τεχνικά ισοδύναμη εμπειρία αποκτηθείσα στο πλαίσιο συνεργασιών με άλλους φορείς του ιδιωτικού ή του δημοσίου τομέα, χωρίς τούτο να παρίσταται τεχνικά αναγκαίο ή να δικαιολογείται κατά τρόπο ειδικότερο. Περαιτέρω, οι όροι δημόσιος και ευρύτερος δημόσιος τομέας προσιδιάζουν στο εσωτερικό δίκαιο και παρουσιάζουν ασάφεια κατά το μέρος που η διακήρυξη απευθύνεται σε ενδιαφερόμενους φορείς που δραστηριοποιούνται σε τρίτες χώρες εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι ανωτέρω πλημμέλειες παρίστανται ουσιώδεις, καθώς οδήγησαν σε υπέρμετρο περιορισμό του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι τελικώς υποβλήθηκε μία μόνο προσφορά.

31. Επί του ως άνω διακωλυτικού λόγου προβάλλεται με την υπό κρίση προσφυγή και την παρέμβαση ότι η εν λόγω απαίτηση παρίσταται δικαιολογημένη λόγω των τεχνικών χαρακτηριστικών που παρουσιάζουν τα εναέρια δίκτυα συγκοινωνιακών μέσων, τα οποία τα διαφοροποιούν ουσιωδώς από τα άλλα δίκτυα, όπως τα δίκτυα φωτισμού ή τηλεπικοινωνιών. Ειδικότερα, τα εναέρια δίκτυα των συγκοινωνιακών μέσων ηλεκτροδοτούνται με συνεχές ρεύμα υψηλής τάσης. Αντιθέτως, τα δίκτυα τηλεπικοινωνιών χρησιμοποιούν ασθενή ρεύματα και δεν ενέχουν κίνδυνο ηλεκτροπληξίας, με αποτέλεσμα για τις εργασίες αυτές να μην απαιτούνται ειδικά πιστοποιημένοι για μέσης και υψηλής τάσης ηλεκτρολόγοι και να υπόκεινται σε ηπιότερες διαδικασίες και μέτρα

ασφαλείας σε σχέση με αυτά της ελεγχόμενης σύμβασης. Επίσης, τα δίκτυα του ΔΕΔΔΗΕ χρησιμοποιούν εναλλασσόμενο ρεύμα, με αποτέλεσμα η κατασκευή τους να είναι διαφορετικής μόνωσης, μηχανικής αντοχής και διάταξης. Επιπλέον, τα νέα δίκτυα του ΔΕΔΔΗΕ, τουλάχιστον κατά την τελευταία τριετία, εντός πυκνοκατοικημένων περιοχών, είναι υπόγεια και όχι εναέρια. Σε κάθε περίπτωση, τα τεχνικά χαρακτηριστικά των εναέριων ηλεκτρικών δικτύων συνιστούν τεχνική κρίση, στην οποία ανεπιτρέπτως υπεισήλθε το Κλιμάκιο, καθ' υποκατάσταση του αναθέτοντος φορέα. Περαιτέρω, αναφορικά με την απαίτηση προηγούμενης εμπειρίας στο πλαίσιο συνεργασίας με φορέα του δημόσιου τομέα, προβάλλεται ότι τα εναέρια δίκτυα για την ηλεκτροδότηση συγκοινωνιακών μέσων εγκαθίστανται από δημόσιους φορείς και συνιστούν δημόσιες υποδομές, ενώ η διάκριση μεταξύ φορέων του στενού και ευρύτερου δημόσιου τομέα δεν παρουσιάζει ασάφεια για τον ευλόγως ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, ο οποίος, σε κάθε περίπτωση, θα μπορούσε να υποβάλει διευκρινιστικό ερώτημα προς την Ο.ΣΥ. Α.Ε. Τέλος, στον διαγωνισμό αναπτύχθηκε επαρκής ανταγωνισμός σε επίπεδο εκδήλωσης ενδιαφέροντος, εφόσον τις εγκαταστάσεις της Ο.ΣΥ. Α.Ε. επισκέφθηκαν τέσσερις οικονομικοί φορείς και, επομένως, σε κάθε περίπτωση, η σχετική πλημμέλεια πρέπει να κριθεί μη ουσιώδης.

32. Με βάση τους ανωτέρω προβαλλόμενους ισχυρισμούς, το Δικαστήριο κρίνει νόμιμο τον σχετικό όρο της διακήρυξης, λαμβανομένου υπόψη και του τεχνικού χαρακτήρα του κρινόμενου ζητήματος, στο οποίο ο έλεγχος του Δικαστηρίου παραμένει οριακός. Τούτου δοθέντος, το Δικαστήριο κρίνει ότι τεκμηριώνεται επαρκώς από τον αναθέτοντα φορέα η απαίτηση ειδικής εμπειρίας σε εναέριο ηλεκτρικό δίκτυο συγκοινωνιακού μέσου, το οποίο διαθέτει ιδιαίτερα τεχνικά χαρακτηριστικά έναντι των λοιπών δικτύων (τηλεπικοινωνιών και δικτύων ΔΕΔΔΗΕ) και απαιτεί εξειδικευμένη γνώση και εμπειρία για την ασφάλεια των εργαζομένων και την ορθή εκτέλεση του έργου. Επομένως, βασίμως προβάλλεται ότι η κτηθείσα σε δίκτυα τηλεπικοινωνιών ή ηλεκτροφωτισμού εμπειρία δεν είναι τεχνικά ισοδύναμη με την εμπειρία που απαιτείται για την εκτέλεση της ελεγχόμενης σύμβασης και δεν διασφαλίζει την άρτια εκτέλεσή της και, ως εκ τούτου, το τεθέν κριτήριο παρίσταται πρόσφορο και αναγκαίο για την εξυπηρέτηση του επιδιωκόμενου με τη σύμβαση σκοπού (πρβλ. Έβδ. Τμ. 1565/25 σκ. 19). Περαιτέρω, νόμιμη παρίσταται και η απαίτηση η εμπειρία αυτή να προέρχεται από σύμβαση με συγκοινωνιακό φορέα του στενού ή ευρύτερου δημόσιου τομέα, λόγω του ότι τα εναέρια συγκοινωνιακά δίκτυα συνιστούν δημόσιες καταρχάς υποδομές. Η δε διάκριση μεταξύ στενού και ευρύτερου δημόσιου τομέα δεν ενέχει τέτοιου βαθμού ασάφεια, ώστε να καθιστά άκυρο τον σχετικό όρο της διακήρυξης, δοθέντος ότι ήταν δυνατή και η υποβολή διευκρινιστικών ερωτημάτων εκ μέρους τυχόν

ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων. Με τα δεδομένα αυτά, ο σχετικός διακωλυτικός λόγος της σύμβασης θα πρέπει να αρθεί.

33. Περαιτέρω, το Κλιμάκιο έκρινε με την προσβαλλόμενη πράξη ότι, ακόμη κι αν γινόταν δεκτό ότι είναι σύννομη η απαίτηση της διακήρυξης οι διαγωνιζόμενοι να έχουν διενεργήσει εργασίες σε εναέρια δίκτυα, εντός πυκνού αστικού ιστού, σε πόλη άνω των δύο εκατομμυρίων κατοίκων, με εταιρεία παροχής συγκοινωνιακού έργου του δημόσιου τομέα, θα έπρεπε να απορριφθεί από την Επιτροπή Διαγωνισμού η προσφορά της παρεμβαίνουσας εταιρείας ... (Α)....., διότι δεν πληροί την ως άνω απαίτηση. Και τούτο καθόσον στην προσκομισθείσα, προς απόδειξη της ως άνω ζητούμενης εμπειρίας, σύμβαση, με αντικείμενο την ανάπλαση της λεωφόρου Βασιλίσσης Όλγας, αντισυμβαλλόμενη της δανείζουσας εμπειρία εταιρείας ..... (Γ)..... και κύριος του έργου ήταν η ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΘΗΝΑΣ Α.Ε., ήτοι δημόσια επιχείρηση που δεν παρέχει συγκοινωνιακό έργο.

34. Επί του λόγου αυτού, με την υπό κρίση προσφυγή και την παρέμβαση της αναδόχου προβάλλεται ότι η κρίση του Κλιμακίου είναι εσφαλμένη, διότι πρωτίστως έρχεται σε αντίφαση με την αμέσως προηγηθείσα κρίση του περί μη νομιμότητας της απαίτησης η εμπειρία να έχει αποκτηθεί στο πλαίσιο σύμβασης με τη συγκεκριμένη κατηγορία φορέων του δημοσίου τομέα. Σε κάθε περίπτωση, συντρέχει εν προκειμένω η ζητούμενη από τη διακήρυξη εμπειρία, καθώς ο σχετικός όρος (άρθρο 2.2.6 περ. ι) θα πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι κρίσιμη για τον αναθέτοντα φορέα είναι η ύπαρξη εμπειρίας από εκτέλεση σύμβασης επί εναέριου ηλεκτρικού δικτύου, το οποίο ανήκει σε εταιρεία παροχής συγκοινωνιακού έργου και δη την Ο.ΣΥ. Α.Ε., και όχι στο πλαίσιο σύμβασης με αντισυμβαλλόμενη υποχρεωτικά εταιρεία παροχής συγκοινωνιακού έργου. Αντίθετη ερμηνεία παρίσταται υπέρμετρα τυπική και προσκρούσει στο γράμμα της διακήρυξης και στο δημόσιο συμφέρον, αφού θα επέφερε τον αποκλεισμό ενός οικονομικού φορέα, ο οποίος διαθέτει την απαιτούμενη για την εκτέλεση της σύμβασης εμπειρία. Τούτο δε κατά παράβαση και της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του, αφού αυτός καλόπιστα στήριξε την προσφορά του στην προδήλως συναφή εμπειρία του και, επομένως, δεν μπορεί να αποκλειστεί κατ' επίκληση του λόγου αυτού. Τέλος, προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι η διαπιστωθείσα πλημμέλεια δεν είναι ουσιώδης, δοθέντος ότι ουσιαστικά πληρούται το κριτήριο της κατοχής της αναγκαίας ειδικής εμπειρίας.

35. Κατά την κρίση του Δικαστηρίου, ο λόγος αυτός θα πρέπει να απορριφθεί. Καταρχάς η κρίση του Κλιμακίου δεν είναι αντιφατική, διότι εκφέρεται υπό την εκδοχή ότι η σχετική απαίτηση είναι σύννομη. Εφόσον δε το Δικαστήριο έκρινε (βλ. ανωτέρω σκ. 32) ότι επιτρεπτός απαιτείται από τη διακήρυξη προηγούμενη εμπειρία στο πλαίσιο σύμβασης με φορέα παροχής συγκοινωνιακού έργου του δημόσιου τομέα, ορθή παρίσταται η κρίση του Κλιμακίου ότι η προσφορά της ... (Α)..... δεν πληροί τον

συγκεκριμένο όρο της διακήρυξης, δοθέντος ότι η ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΘΗΝΑΣ Α.Ε. αποτελεί μεν ανώνυμη εταιρεία, που ανήκει εξ ολοκλήρου στο Ελληνικό Δημόσιο, ωστόσο, δεν παρέχει συγκοινωνιακό έργο, διότι έχει ως σκοπό τον σχεδιασμό και την υλοποίηση αναπλάσεων εντός των ορίων του Δήμου Αθηναίων (βλ. ν. 4539/2018, Α' 89, άρθρα 1 και 2, Ε' Κλ. 599/2023 σκ. 3). Ο σχετικός δε όρος είναι απολύτως σαφής και, επομένως, δεν χρήζει ερμηνείας, διαφοροποιείται δε ουσιωδώς από τον αντίστοιχο τεθέντα στον ματαιωθέντα διαγωνισμό (βλ. ανωτέρω σκ. 15), ο οποίος αρκείτο σε προηγούμενη εμπειρία σε εργασίες επισκευής, τοποθέτησης ή συντήρησης εναέριου ηλεκτρικού δικτύου. Με τα δεδομένα αυτά, απορριπτός τυγχάνει ο ισχυρισμός των διαδίκων ότι ο αποκλεισμός της ... (Α)....., λόγω έλλειψης προηγούμενης εμπειρίας, αποκτηθείσας στο πλαίσιο σύμβασης με εταιρείες παροχής συγκοινωνιακού έργου, παραβιάζει την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης της, διότι τούτο ισχύει όταν υφίσταται ασάφεια όρου της διακήρυξης, η οποία δεν μπορεί να επιρρίπτεται στον καλόπιστο διαγωνιζόμενο, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω (βλ. Έβδ. Τμ. 131/2024 σκ. 4 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

36. Με τον τρίτο λόγο της προσβαλλόμενης Πράξης έγινε δεκτό ότι μη νομίμως προβλέφθηκε στο άρθρο 2.2.6 στοιχείο (iii) της διακήρυξης, ως κριτήριο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, η απαίτηση το αναγκαίο για την εκτέλεση της σύμβασης προσωπικό των διαγωνιζομένων να απασχολείται με συμβάσεις αορίστου χρόνου. Και τούτο, διότι η φύση της εργασιακής σχέσης της ομάδας έργου άπτεται της εσωτερικής οργάνωσης του ενδιαφερόμενου οικονομικού φορέα και δεν συνδέεται με τη ζητούμενη εμπειρία για την εκτέλεση της σύμβασης σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας. Περαιτέρω, η απαίτηση αυτή εκφεύγει του κανονιστικού πεδίου εφαρμογής του άρθρου 75 παρ. 4 του ν. 4412/2016, όπως αυτό εξειδικεύεται περαιτέρω στο Μέρος II «Τεχνική ικανότητα» του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' του ίδιου νόμου, καθότι δεν συγκαταλέγεται στα περιοριστικά αναφερόμενα αποδεικτικά μέσα τεχνικής ικανότητας. Επιπροσθέτως, το Κλιμάκιο έκρινε ότι η εν λόγω πρόβλεψη, κατά το μέρος που αναφέρεται στο στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης από τον επιλεγέντα οριστικό ανάδοχο, ο οποίος οφείλει εντός 30 ημερών από την υπογραφή της σύμβασης να προσκομίσει τις προσλήψεις του απαραίτητου εργατοτεχνικού προσωπικού, συνιστά ειδικό όρο εκτέλεσης της σύμβασης, ο οποίος παρίσταται, εξίσου, μη νόμιμος, καθότι δεν τελεί σε αντιστοιχία με το αντικείμενο της σύμβασης και, σε κάθε περίπτωση, έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της αναλογικότητας, δεδομένου ότι συνεπάγεται υπέρμετρη δέσμευση του αναδόχου για διάστημα που εκτείνεται και πέραν της διάρκειας της σύμβασης (30 μήνες).

37. Με την υπό κρίση προσφυγή και την παρέμβαση προβάλλεται ότι ο αναθέτων φορέας εντός των ορίων της διακριτικής ευχέρειας που διαθέτει θέσπισε τον σχετικό όρο, με τον οποίο απέβλεψε σε μόνιμο

προσωπικό, ως εγγύηση για την άρτια εκτέλεση της σύμβασης. Και τούτο δοθέντος ότι πρόκειται για εξειδικευμένες υπηρεσίες, που απαιτούν πιστοποιημένο και έμπειρο προσωπικό, ενώ, περαιτέρω, η ύπαρξη σταθερά απασχολούμενου προσωπικού αποτελεί ένδειξη οργάνωσης και αξιοπιστίας του υποψήφιου οικονομικού φορέα. Εξάλλου, η απαίτηση δεν αφορά στο σύνολο του προσωπικού του υποψηφίου, αλλά μόνο το ελάχιστο αναγκαίο για την υλοποίηση της σύμβασης. Εφόσον, ωστόσο, γίνει δεκτό ότι συντρέχει πλημμέλεια, αυτή δεν είναι ουσιώδης, δοθέντος ότι η νομιμότητα του όρου αυτού δεν αμφισβητήθηκε με την άσκηση προδικαστικής προσφυγής, ούτε υποβλήθηκε διευκρινιστικό ερώτημα. Περαιτέρω, προβάλλεται ότι η πρόβλεψη περί υποβολής των συμβάσεων πρόσληψης του προσωπικού από τον ανάδοχο εντός τριάντα ημερών από την υπογραφή της σύμβασης, δεν συνιστά όρο εκτέλεσης, αλλά αποδεικτικό μέσο των συμβάσεων απασχόλησης του προσωπικού, προκειμένου να μην τροποποιείται αυτό από τον ανάδοχο κατά την εκτέλεση του έργου. Ο όρος αυτός δεν αντιβαίνει στο Παράρτημα XII του ν. 4412/2016, διότι πρόκειται για υποχρέωση που βαρύνει μόνο τον ανάδοχο. Ακόμη, όμως, κι αν ήθελε υποτεθεί ότι πρόκειται για μη νόμιμο αποδεικτικό μέσο, όπως έχει κριθεί, τυχόν πλημμελής επιλογή αποδεικτικού μέσου δεν θεμελιώνει αυτή καθαυτή ουσιώδη πλημμέλεια του σχετικού κριτηρίου.

38. Κατά την κρίση του Δικαστηρίου, ο ως άνω λόγος θα πρέπει να απορριφθεί. Με τον ελεγχόμενο όρο της διακήρυξης (άρθρο 2.2.6 περ. iii), απαιτείται όλοι οι συμμετέχοντες στον διαγωνισμό οικονομικοί φορείς, ήδη κατά τον χρόνο υποβολής των προσφορών τους, να απασχολούν έναν ελάχιστο αριθμό προσωπικού συγκεκριμένων ειδικοτήτων, το οποίο θα διατεθεί για την υλοποίηση της σύμβασης, με συμβάσεις αορίστου χρόνου. Τη διάθεση του προσωπικού αυτού αποδεικνύουν, κατά την υποβολή της προσφοράς τους, με σχετική υπεύθυνη δήλωση. Σε ύστερο δε χρόνο υποβάλλεται αναλυτική κατάσταση και περιγραφή του απασχολούμενου προσωπικού από τον προσωρινό ανάδοχο, στο πλαίσιο ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης, ενώ, περαιτέρω, μετά την υπογραφή της σύμβασης, προβλέπεται και υποχρέωση υποβολής, εντός ορισμένης προθεσμίας, των συμβάσεων πρόσληψης από τον ανάδοχο, για τον λόγο που αναφέρεται από την προσφεύγουσα (βλ. ανωτέρω σκ. 37). Με τα δεδομένα αυτά, ο συγκεκριμένος όρος της διακήρυξης, όπως έχει τεθεί και λειτουργεί στο πλαίσιο του ελεγχόμενου διαγωνισμού, συνιστά κριτήριο τεχνικής ικανότητας, δοθέντος ότι αφορά σε όλους τους συμμετέχοντες στον διαγωνισμό (πρβλ. ΔΕΕ απόφ. της 7ης Σεπτεμβρίου 2021, Κλαίρεδος, C-927/19, σκ. 84, 89 και 90, Έβδ. Τμ. 219/2026 σκ. 37, 131/2024 σκ. 26, 593/2022 σκ. 17). Ο όρος όμως αυτός είναι μη νόμιμος, διότι, όπως ορθώς κρίθηκε από το Κλιμάκιο, δεν συνδέεται με την επαγγελματική επάρκεια και εμπειρία του απασχολούμενου προσωπικού των προσφερόντων και δεν αποτελεί ένδειξη της τεχνικής ικανότητας αυτών για την επιτυχή

εκπλήρωση των συμβατικών τους υποχρεώσεων. Εισάγει δε αδικαιολόγητη διάκριση και άνιση μεταχείριση μεταξύ των επιχειρήσεων, με βάση το επιχειρηματικό μοντέλο που ακολουθούν στις συμβάσεις απασχόλησης του προσωπικού τους, η οποία υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο, καθώς δεν διασφαλίζει την ύπαρξη της αναγκαίας για την υλοποίηση της σύμβασης εμπειρίας και τεχνικής ικανότητας. Περαιτέρω, ο εν λόγω όρος δεν εντάσσεται στις περιοριστικώς αναφερόμενες προϋποθέσεις τεχνικής ικανότητας του άρθρου 75 παρ. 4 του ν. 4412/2016, όπως αυτό εξειδικεύεται περαιτέρω στο Μέρος II «Τεχνική ικανότητα» του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α του ίδιου νόμου. Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι με τον ελεγχόμενο όρο εισάγεται κριτήριο τεχνικής ικανότητας και όχι μόνον αποδεικτικό μέσο, ως προς το οποίο τυχόν πλημμέλεια θα μπορούσε να κριθεί ως μη ουσιώδης (πρβλ. Έβδ. Τμ. 259/2025 σκ. 13, 2052/2022 σκ. 23.3). Τέλος, ακόμη κι αν ήθελε κριθεί ότι η συγκεκριμένη απαίτηση συνιστά όρο εκτέλεσης της σύμβασης και ότι αφορά αποκλειστικά στον ανάδοχο, είναι επίσης μη νόμιμη, διότι δεν συνδέεται με το αντικείμενο της σύμβασης και είναι υπέρμετρα περιοριστική για τον ανάδοχο, χωρίς τούτο να παρίσταται αναγκαίο για την άρτια υλοποίηση του έργου, αφού ο σκοπός της σύμβασης μπορεί να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα, όπως επί παραδείγματι με τη σύναψη συμβάσεων ορισμένου χρόνου με το απασχολούμενο προσωπικό.

39. Τέλος με τον τέταρτο λόγο της προσβαλλόμενης Πράξης κρίθηκε ότι ο προβλεπόμενος στο άρθρο 2.2.6 της διακήρυξης όρος, σύμφωνα με τον οποίο, σε περίπτωση ένωσης ή κοινοπραξίας, θα πρέπει για καθένα από τα κριτήρια τεχνικής ικανότητας, η σχετική απαίτηση να καλύπτεται τουλάχιστον από ένα μέλος της, είναι μη νόμιμος, διότι αποκλείεται η δυνατότητα των οικονομικών φορέων να αθροίσουν τις δυνάμεις τους, χωρίς τούτο να αιτιολογείται προσηκόντως. Η απαίτηση αυτή εισάγει υπέρμετρο περιορισμό στο δικαίωμα πρόσβασης των ενδιαφερόμενων φορέων στον διαγωνισμό, καθόσον θίγει το δικαίωμα συμμετοχής επιχειρήσεων με τη μορφή της ένωσης εταιρειών.

40. Επί του ως άνω διακωλυτικού λόγου, με την υπό κρίση προσφυγή και την υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση προβάλλεται ότι, όπως έχει κριθεί από τη νομολογία, σε περίπτωση εκτέλεσης εργασιών με αυξημένες τεχνικές δυσκολίες ή εξειδικευμένο χαρακτήρα, ο αναθέτων φορέας διατηρεί την ευχέρεια να απαιτεί ορισμένο κριτήριο τεχνικής ικανότητας να πληρούται αυτοτελώς από ένα μέλος της ένωσης ή κοινοπραξίας. Τούτο δε προκειμένου να μην κατακερματίζεται η ζητούμενη εμπειρία σε επιμέρους ικανότητες, οι οποίες αυτοτελώς δεν διασφαλίζουν το αναγκαίο επίπεδο εμπειρίας. Επομένως, σε ειδικές περιπτώσεις γίνεται δεκτό ότι νομίμως δεν επιτρέπεται η άθροιση της ελάχιστονης ικανότητας περισσότερων οικονομικών φορέων, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ορθή και αποτελεσματική υλοποίηση της σύμβασης. Στην προκειμένη περίπτωση,

ο αναθέτων φορέας δεν επιθυμούσε τη σώρευση ικανοτήτων και ως προς τα τρία τιθέμενα κριτήρια τεχνικής ικανότητας, με το σκεπτικό ότι ο κατακερματισμός της ζητούμενης ικανότητας δεν διασφαλίζει το αναγκαίο επίπεδο καταλληλότητας για την άρτια εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης. Ειδικότερα, πέρα από το κριτήριο της προηγούμενης εμπειρίας, το οποίο αποδεικνύεται με την εκτέλεση μίας συναφούς σύμβασης κατά την τελευταία τριετία και το οποίο προφανώς δεν υποδιαιρείται, η πρόθεση του αναθέτοντος φορέα ήταν ένας οικονομικός φορέας ή μέλος ένωσης ή κοινοπραξίας να διαθέτει το σύνολο του προσωπικού που θα απασχοληθεί, ως εγγενές στοιχείο της ταυτότητας και της δυναμικότητάς του, αλλά και το σύνολο των μηχανημάτων που θα διατεθούν, ως ένδειξη επιχειρησιακής ετοιμότητας και λειτουργικής αυτάρκειας. Σε κάθε περίπτωση, η εν λόγω πλημμέλεια παρίσταται μη ουσιώδης, δοθέντος ότι ουδείς φορέας αποκλείστηκε για τον όρο αυτό, ούτε υποβλήθηκαν προδικαστικές προσφυγές ή ζητήθηκαν διευκρινίσεις.

41. Με τα δεδομένα αυτά, το Δικαστήριο κρίνει ότι ο ως άνω λόγος ανάκλησης της προσβαλλόμενης Πράξης θα πρέπει να απορριφθεί. Και τούτο, καθόσον, κατά τα ορθώς κριθέντα από το Κλιμάκιο, ο εν λόγω περιορισμός, ιδίως σε σχέση με τον διατιθέμενο μηχανολογικό εξοπλισμό και το απασχολούμενο με συμβάσεις αορίστου χρόνου προσωπικό, δεν δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους, αναγόμενους στη φύση και τις ιδιαιτερότητες του αντικειμένου της ελεγχόμενης σύμβασης, οι οποίοι καθιστούν αναγκαίο κάθε ένα από τα τιθέμενα κριτήρια τεχνικής ικανότητας να ικανοποιείται αυτοτελώς από ένα μέλος της προσφέρουσας ένωσης ή κοινοπραξίας οικονομικών φορέων, κατά παρέκκλιση του κανόνα της σωρευτικής αξιοποίησης ικανοτήτων. Ως εκ τούτου, ο ελεγχόμενος όρος της διακήρυξης συνιστά υπέρμετρο περιορισμό της πρόσβασης στον διαγωνισμό, διότι αποκλείει τη δυνατότητα σωρευτικής αξιοποίησης της εμπειρίας και των ικανοτήτων των επιμέρους μελών της ένωσης - κοινοπραξίας, εμποδίζοντας τη συμμετοχή επιχειρηματικών σχημάτων που θα μπορούσαν να διαθέτουν την απαιτούμενη επάρκεια μέσω του συνδυασμού των προσόντων των μελών τους. Η αυστηρότητα δε του κριτηρίου αυτού δεν κρίνεται αναγκαία ούτε δικαιολογείται επαρκώς από τον επικαλούμενο εξειδικευμένο χαρακτήρα των υπό ανάθεση υπηρεσιών και συνιστά μη νόμιμο περιορισμό της συμμετοχής στη διαδικασία ανάθεσης της ελεγχόμενης σύμβασης των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων. Ως εκ τούτου, η εντοπισθείσα πλημμέλεια παρίσταται ουσιώδης, δοθέντος ότι αποτελεί αδικαιολόγητο εμπόδιο στη συμμετοχή υποψηφίων στον διαγωνισμό, γεγονός που επιρρωνύεται από την υποβολή μίας μόνο προσφοράς, και πλήττει την αντικειμενική ακεραιότητα της διαδικασίας ανάθεσης.

42. Τέλος, η Ο.ΣΥ. Α.Ε. προβάλλει ότι ενήργησε με πλήρη πεποίθηση περί της νομιμότητας της διαδικασίας, δίχως να εμφορείται από πρόθεση

καταστρατήγησης των οικείων διατάξεων και με γνώμονα την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Επομένως, θα πρέπει να της αναγνωριστεί η συγγνωστή πλάνη, χάριν και της ασφάλειας δικαίου και δεδομένων και των επιτακτικών λόγων δημοσίου συμφέροντος που συντρέχουν για την ανάθεση της ελεγχόμενης σύμβασης.

43. Οι ως άνω προβαλλόμενοι λόγοι ανάκλησης είναι απορριπτέοι. Τούτο, διότι η συγγνωστή πλάνη των οργάνων της αναθέτουσας αρχής που διενεργούν τη διαδικασία ανάθεσης μίας δημόσιας σύμβασης δεν αποτελεί παραδεκτό λόγο προσφυγής ανάκλησης, καθόσον θα αλλοίωνε τον χαρακτήρα και θα έθιγε την πρακτική αποτελεσματικότητα του προσυμβατικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δεδομένου ότι αυτός είναι έλεγχος αντικειμενικής νομιμότητας της εκάστοτε υποβαλλόμενης προς έλεγχο διαδικασίας ανάθεσης και αποβλέπει στη θεραπεία της αντικειμενικής ακεραιότητάς της (βλ. ΕλΣυν Ολ. 1403/2022 σκ. 18, 180/2022 σκ. 23, 505/2021 σκ. 33, Τμ. Εβδ. 63/2026 σκ. 29, 141/2023 σκ. 16, 962/2022 σκ. 27, 741/2022 σκ. 13, 1137/2021 σκ. 26, 1136/2021 σκ. 17.4, 513/2021 σκ. 34). Περαιτέρω, οι επικαλούμενοι λόγοι δημοσίου συμφέροντος και αληθείς υποτιθέμενοι δεν αναιρούν, σε κάθε περίπτωση, την υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να τηρεί τους κανόνες ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων, οι οποίοι έχουν επίσης θεσπισθεί για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος, και δεν αρκούν από μόνοι τους για να δικαιολογήσουν την αιτούμενη ανάκληση της προσβαλλόμενης Πράξης (βλ. ΕλΣυν Ολ. 1978/2021 σκ. 19, 1884/2022 σκ. 28, 1716/2022 σκ. 43, 310/2022 σκ. 55, 180/2022 σκ. 24, 505/2021 σκ. 35, 2117/2020 σκ. 34, 1642/2020 σκ. 25).

44. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω και δοθέντος ότι διατηρούνται διακωλυτικοί της υπογραφής του ελεγχόμενου σχεδίου σύμβασης λόγοι, η υπό κρίση προσφυγή και η υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση πρέπει να απορριφθούν και να διαταχθεί η κατάπτωση του καταβληθέντος από την προσφεύγουσα εταιρεία παραβόλου (βλ. άρθρο 310 παρ. 1 ν. 4700/2020).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την προσφυγή ανάκλησης και την υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση.

Δεν ανακαλεί την 51/2026 Πράξη του Ζ' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Διατάσσει την κατάπτωση του καταβληθέντος από την προσφεύγουσα εταιρεία παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε σε τηλεδιάσκεψη, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, στις 20.4.2026.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΑΚΗ**

**Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΠΡΑΣΙΑΝΑΚΗ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΖΕΝΟΥ**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του
Δικαστηρίου, στις 19 Μαΐου 2026.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΑΚΗ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΖΕΝΟΥ**